

VOORLOPIG ALLEEN IN OVERIJSSSEL

Parelvederkruid, een nieuwe plaag in het watermilieu?

Parelvederkruid is een uitheemse waterplant, die in de afgelopen jaren op een vijftigtal plekken in heel Nederland is aangetroffen. In het Ommerkanaal (Ov.) heeft deze zich in de afgelopen jaren sterk weten uit te breiden. Zij vertoont een vergelijkbaar gedrag als de beruchte grote waternavel, al is zij minder agressief. De soort ondervindt van inheemse water- en moerasplanten weinig concurrentie. Reden om elke nieuwe groeiplaats kritisch te beschouwen, zeker in situaties waar problemen met de afvoer kunnen optreden of waar natuurvriendelijk wordt onderhouden.

In het Ommerkanaal tussen Dedemsvaart en Ommen (Ov.) is in de zomer van 2000 voor het eerst parelvederkruid waargenomen. Deze vijver- en aquariumplant is oorspronkelijk afkomstig uit Zuid-Amerika. De plant heeft mooi grijsgroen, diep ingesneden bladeren met fijne slippen. De naam van de soort verwijst naar het feit dat luchtbelletjes tussen de bladeren, wanneer die onder water worden gehouden, op parels lijken. Bloei en zaadvorming zijn in Nederland niet waargenomen. Waarschijnlijk is het hier niet warm genoeg.

De stengels zijn enigszins hol, waardoor de wortelmat van het parelvederkruid goed blijft drijven. De plant vormt half cirkelvormige kussens, groeiend vanuit de oever. Losse stukjes drijven gemakkelijk met de stroom of de wind mee, de soort verspreidt

zich vegetatief. Het parelvederkruid doet denken aan de beruchte grote waternavel, al vertoont deze een nog veel sterker woekereidend gedrag. Grote waternavel zal wel tot de blijvers in onze flora gaan horen, maar geldt dit ook voor parelvederkruid?

Parelvederkruid heeft niet zo'n slechte reputatie als grote waternavel, maar de praktijk van de afgelopen jaren wijst anders uit. In het Ommerkanaal heeft de plant zich schrikbarend weten uit te breiden. In 2000 is een tiental groeiplaatsen waargenomen (circa 100 m² over 0,5 km lengte), in augustus 2001 bleken naar schatting duizend planten langs de oevers van het kanaal te groeien (circa 2000 m² over 8,5 km lengte). Grondige inspectie van het kanaal leverde bovendien een twintigtal plekken met grote waternavel op, alsmede een groeiplaats van waterreunis-

bloem! De laatste jaren zijn bij FLORON (Stichting Floristisch Onderzoek Leiden) ongeveer 50 nieuwe vindplaatsen van parelvederkruid uit heel Nederland gemeld. Hiermee wordt duidelijk dat deze met een opmars bezig is. Uit andere landen waar de soort van oorsprong niet voorkomt (Groot-Brittannië, Portugal, de Verenigde Staten) komen eveneens berichten over invasief gedrag. Ofwel de soort weet zich steeds beter aan te passen aan een kouder klimaat, ofwel profiteert de plant van de zachte winters van de laatste jaren.

Een complicerende factor in het Ommerkanaal is de deels natuurvriendelijke inrichting met plasbermen aan beide zijden. Onderhoud blijft daar zoveel mogelijk achterwege. Het middengedeelte van het kanaal wordt eens in de vijf jaar met een maaiboot gemaaid om de waterafvoer te kunnen blijven garanderen. Het parelvederkruid groeit niet alleen overal in de plasberm, maar is in staat om ook het middengedeelte van het kanaal te veroveren, waar nauwelijks concurrentie is van inheemse soorten. Het voedselrijke water levert voldoende stoffen voor een ongebreidelde groei. Het waterschap heeft de situatie aanvankelijk willen aanzien, mede om het natuurvriendelijk beheer van het kanaal niet te doorkruisen. Verwacht werd dat de planten in een strenge winter zouden doodvriezen. Nu dit niet is gebeurd, heeft het waterschap de planten van de oever losgemaakt vanuit de maaiboot voorzien van een vork, en verwijderd. De oevers zijn met opzet niet gemaaid, omdat dan erg veel stekken vrijkomen.

Evenals bij de grote waternavel is de verspreiding van parelvederkruid vermoedelijk het gevolg van het uitzetten van planten door vijverbezitters. Tuinliefhebbers kopen zonder het te weten nogal eens snelgroeiende (lees: gemakkelijk te vermeerderen) soorten, die in feite niet geschikt zijn als tuinplant. Al snel moet de vijver worden opgeschoond om nog open water te kunnen zien. Overtollige planten gooit men dan wel eens in een naburige watergang. Niet alleen uit nonchalance of gemak, sommige mensen hebben juist de bedoeling hun omgeving hiermee op te fleuren.

Goede voorlichting aan de burgerij over de gevaren van uitheemse waterplanten is noodzakelijk om problemen in de toekomst te voorkomen. ☞

Silvia Meyer, hydrobiologisch medewerker Waterschap Velt en Vecht

Parelvederkruid in het Ommerkanaal bij Oostwijk (Overijssel).

